

klog mand med et stort talent som tegner og med evnen til at kunne omgås en guvernør, en plantageejer og en arbejdende neger.

Hans tegninger og dagbog giver et indtagende bidrag til kundskaben om øerne på det tidspunkt, da den »rige tid« er ved at være slut. Tegninger og beretning blev glemt, indtil »St. Croix Landmarks Society« fik fat på ca. 60 tegninger og lod det foreliggende værk udgive i samarbejde med »Dansk Vestindisk Selskab«.

Sophie Petersen har i sit værk »Danmarks gamle Tropekolonier« Kulturgeografiske Skrifter, Bd. 4, 1964, i fig. 173 gengivet en tegning, der da tilhørte dr. theol. Holger Lawaets, som i årene 1889-1964 var præst i Christiansstad på St. Croix. Denne tegning hænger nu på museet på Kronborg. Den fremstiller guvernør Peter von Scholten på sit kontor i Christiansstad. I Mortons bog s. 37 har man en skitse af von Scholten siddende på kontoret. De to billeder er set fra samme sted, udstyret er næsten det samme. Klokkeren er det samme, ca. 11:10, men ordonnanzen på skitsen er ikke medtaget i den fuldførte tegning. Mon ikke sagen har følgende forløb: Henry Morton har først tegnet skitsen nr. 37, derefter gennemført figurbilledet s. 39 og til sidst den udarbejdede tegning, som nu er på Kronborg. Der ville ikke være nogen overraskelse i, om Morton havde givet von Scholten en sådan gave. Et andet problem er så: Hvorledes har dr. Lawaetz fundet og erhvervet billedet?

Niels Nielsen

Colin G. Clarke: Jamaica in Maps.

University of London Press, Ltd., London 1975. 104 s., talr. kort og fig. 27×22 cm. £ 2.50.

Denne interessante bog kommer i en serie, der behandler en række lande ved topografiske og især tematiske kort med tilhørende tekstforklaring. Siden 1970 er således udkommet tilsvarende bøger om Sierra Leone, Zambia, Tanzania, Liberia og Malawi. Forfatteren er lecturer i geografi ved Liverpools universitet, og kartografien skyldes A. G. Hidgkiss sammesteds.

Temaerne er så at sige de samme som ved store nationale atlas. Man begynder med beliggenhed, relief, geologi, klima, jordbund og vegetation, fortsætter med

befolkningsforhold, sociale forhold, bebyggelse, urban geografi, landbrugsgeografi, industrigeografi, samfærdsel, udenrigshandel osv. Til hver side med kort og evt. diagrammer svarer mindst i modstående side med tekst. Alle kort og diagrammer er holdt i sort/hvidt. En fyldig bibliografi slutter værket.

»Jamaica in Maps« er i miniatureformat et nationalt atlas over den 11.500 km² store Ø med knapt 2 mill. indbyggere. Alt væsentligt, som en geograf kan ønske, er medtaget, men udstyret er enkelt og upretentiøst. Bogen er derfor billig. I virkeligheden en udmærket løsning på problemet med at fremstille tematiske, nationale atlasværker i en økonomisk overkommelig, men samtidig fagligt fuldt forsvarlig form.

Aage Aagesen

Henry S. Santeford & James L. Smith: Advanced Concepts and Techniques in the Study of Snow and Ice Resources. National Research Council, Washington 1974. X, 789 s., talrige ill. 15×23 cm.

Bogen er USA's bidrag til udviklingen af moderne sneforskningsteknik som resultat af undersøgelsesmetoder anvendt i USA under den internationale hydrologiske decade. Den rummer 12 afhandlinger om betydningen af sneforskning, 12 om repræsentationen af snedata, 13 afhandlinger og sne- og iskarakterer, 7 om den radarteknik, der kan anvendes og 13 om anvendelsen af remote sensing til kortlægning af snedækkets udbredelse, endvidere er isotop og kernefysiske metoder gennemgået i 9 afhandlinger, hvortil kommer en række afhandlinger, som falder uden for de ovenfor nævnte rammer. En gennemgang af de enkelte afhandlinger og diskussioner tillader pladsen ikke. Man må nøjes med at konstatere, at bogen er en virkelig milepæl i sneforskningsundersøgelserne og vil også fremover blive »håndbogen«, som ikke kan undværes.

Børge Frøstrup

Vivian C. Bushnell & Melvin G. Marcus (eds.): Icefield Ranges Research Project.

Scientific results. Vol. 4. American Geographical Society, New York 1974. 385 s., ill. og fotos. 21,5×28 cm. \$ 16.00.

Udgivelsen af rapporterne med resultaterne af de amerikanske Icefield Range undersøgelser skrider planmæssigt frem. Dette fjerde bind indeholder ligesom de andre en række korte rapporter og afhandlinger, ialt 44, samt et kort over undersøgelsesområdets landskabsformer.

Afhandlingerne er baseret på studentopgaver og licentiatarbejder, og det er vanskeligt at fremhæve den ene for den anden. Af vigtighed i dette hefte er måske særlig de klimatologiske og hydrologiske afhandlinger, hvorimod de biologiske artikler forekommer mere traditionelle. Det må med glæde konstateres, at afhandlingerne i det foreliggende bind i højere grad end tidligere tillige inddrager undersøgelsesresultaterne i videre sammenhæng med det øvrige Alaska, og det er derfor også med fuld ret, at bindet er dediceret til Yukon Territoriets Folk. Ice Field Range projekter har virkelig været med til at åbne dette vanskeligt tilgængelige område for videnskaben.

Børge Frøstrup

Terah L. Smiley & James H. Zumberge (eds.): Polar Deserts and Modern Man. The University of Arizona Press, Tucson 1974. 173 s., ill. 23×31 cm. \$ 11.50.

Bogens titel er specialiseret og meget ambitiøs, fordi man i virkeligheden ved meget lidt om de specielle processer, som foregår i en arktisk ørken. Selv taget i betragtning at det amerikanske ord desert normalt oversættes til det danske ørken, men at det i virkeligheden er et betydeligt videre begreb, må det dog siges, at bogen ikke specielt omhandler de arktiske ørkener, men mere generelt de arktiske områder. Bogen er skrevet af en række førende amerikanske eksperter i Arktis og Antarktis, og i følge William S. Benninghof er de arktiske ørkener her defineret som de områder, der er isfrie, hvor den årlige nedbør er under 25 cm, og hvor middeltemperaturen for varmeste måned er lavere end 10°. Definitionen er uheldig, idet man kommer til at medtage en række af de nordgrønlandske kystområder med udpræget maritimt klima, og på den anden side udelukker så udprægede arktiske aride områder, som sandsletterne ved Søndre Strømfjord og de østgrønlandske vindprægede tørgeområder.

Det fremhæves med rette af den ame-

rikanske geolog William E Davis som karakteristisk for de arktiske ørkener, at man har alle de klassiske ørkenkarakterer, som ringe eller totalt manglende vegetation, vindslibning, saltskorper og manganelægninger på stenblokke, samtidig med at man her, ganske vist kun en kort tid om sommeren, har store søer og også kan have veludviklede flodsystemer med en betydelig erosion.

Bogen falder i to dele: en naturgeografisk og en økonomisk, teknisk del. Til indledning gennemgås en række aspekter af det arktiske og antarktiske klima, medens en nærmere analyse af det polare ørkenklima foretages af Michael J. Bovis og Roger G. Barry. Senere foretages en analyse og opdeling i deserts og semideserts efter Thornwaite-Mathers fugtighedsindex og efter Turcs fordampningsformel. Resultaterne er gengivet i kort, og det fremgår heraf, at Station Nord har et semidesert-klima, medens Grønlands nordkyst er et desert-klima. Forfatterne er selv klar over, at der kan være en vis divergens mellem kortets signaturer og den faktiske karakter på stedet, og kommer derfor til den konklusion, at udbredelsen af de arktiske ørkener i første række er et udtryk for tidligere klimaforhold fremfor den nuværende situation. Efter anmelderens opfattelse er det måske i højere grad et udtryk for, at de nævnte formler ikke er egnede til behandling af så ekstreme klimaområder som det yderste Arktis, idet disse områder i langt højere grad end de fleste andre steder, er betinget af sjældent forekommende ekstremværdier og ikke af middelværdier. Dette gælder både for udbredelsen af planter og dyr og for erosionsformerne.

Bogens anden del omhandler den økonomiske basis for udviklingen af arktiske områder taget i videste omfang, og herunder også de tekniske faciliteter, som står til rådighed for transport og beboelse i Arktis.

Disse indvendinger mod bogen taget i betragtning må den dog stadig anbefales som bringende en række moderne relevante oplysninger om morfologi og livsvilkår i Arktis, men altså ikke blot om de arktiske ørkener.

Børge Fristrup

Jean Malaurie (ed.): Le peuple esquimau aujourd'hui et demain.
Publications du Centre d'Études Arcti-

ques. Bibliotheque Arctique et Antarctique. IV. Mouton Paris 1973. 696 s., ill. 16 × 24 cm. F 96.00.

Bogen bringer bidragene fra den fjerde internationale kongres afholdt af Fondation Française d'Études Nordiques i Le Havre 24.-26. november og i Rouen 27. november 1969. Konferencen var vigtig ved ikke blot at have repræsentanter for forskning og administration af alle de eskimoiske områder, strækkende sig fra Alaska over Canada og Grønland til U.S.S.R., men også ved at man her for første gang fik samlet repræsentanter for den indfødte befolkning selv.

Fra grønlandsk-dansk side foreligger bidrag fra Odåk Olsen, Finn Lyngge, Hans C. Christiansen, Jørgen Pjettursson, Angmalortok Olsen, C. Vibe, Mogens Bose-rup og Henning Brøndsted. Kongressen mundede ud i ialt 9 resolutioner og re-kommendationer af betydning for den fremtidige udvikling af Arktis og dens eskimoiske befolkning. Som fremhævet i et diskussionsindlæg af Ingmar Egede vil det derfor også være af vigtighed, om den her foreliggende kongresrapport, der er skrevet på engelsk og fransk, kunne oversættes til den indfødte befolknings egne sprog, det er jo om disse folk beretningen handler.

De enkelte bidrag er vigtige ved at gøre status over problemerne i Arktis i dag og ved at bringe mange statistiske oplysninger, som ellers er svært tilgængelige. Det kan derfor kun beklages, at bogen har været 4 år undervejs, så flere oplysninger efterhånden ikke er aktuelle længere.

Børge Fristrup

Antarctic Map folio Series. Folio 12: Geologic Maps of Antarctica.

1969. 1970. American Geographical Society, New York. 23 kortblade, 6 s. tekst. 28 × 44 cm. \$ 12.00.

Med 18 detaljerede geologiske kortblade, der selv om de ikke tilsammen dækker hele det antarktiske kystland, så dog omfatter hovedparten af de kyster, hvor der er isfrit land, eller hvor nunatakker i større omfang skyder sig op gennem isdækket. Dertil ommer et kort over fossilfund og deres aldersbestemmelser og et radiometrisk aldersbestemmelseskort over de antarktiske formationer. Et fuldstændigt geologisk kort over det antarktiske

kystland suppleret med et morphometrisk kort afslutter sammen med et kort over Gondwana landets geologi det fyldige bind i den antarktiske map folio series, det hidtil mest omfattende, men også vigtigste bind i serien.

Der er her et uhyre stof, som er blevet kompileret, meget er kendt fra detailaf-handlinger og fra fremlæggelse på symposier og konferencer indenfor SCAR, men meget er også nyt og publiceres her for første gang. Et stort antal geologiske medarbejdere har gennem lange tider været beskæftiget ved værket.

Af speciel geografisk interesse er de morphometriske afsnit af Robert Nichols og vel også kortet over Gondwana Lands orogoni og tektonik, disse afsnit er som alle de andre kapitler forsynet med meget fyldige litteraturhenvisninger.

Sammenlignes kortene med den viden, der fandtes tilgængelig for blot få år siden, er det evident, hvor meget post-IGY-undersøgelserne har bidraget til udforskningen af Antarktis, og selv om der allerede er foretaget vigtige fund i de aller-sidste år, som ikke har kunnet medtages, så vil det her foreliggende atlasbind alligevel blive stående som et af de vigtigste dokumenter i Antarktis' geologi, som en milepæl også for fremtiden.

Børge Fristrup

Antarctic Map Folio Series. Folio 17: Marine Sediments of the Southern Oceans, by H. G. Goodell, R. Houtz, M. Ewing, D. Hayes, B. Naini, R. J. Nichols, J. P. Kennett and J. G. Donahue.

18 sider tekst, 7 kort plus to fotografiske tavler. American Geographical Society New York 1973. 28 × 44 cm. \$ 11.00.

Serien af Antarctic Map Folio Series skridder jævnt frem med publicering af 1 eller to hefter om året. Turen er nu kommet til en kortlægning af de marine sedimentter og en oversigt over forekomsten af foraminiferer og diatomeer i de antarktiske farvande. Siden H.M.S. Challenger 1873-76 foretog de første sedimentindsamlinger i Antarktis er et stort materiale blevet tilvejebragt, sidst ved U.S.N.S. Eltanin fra 1962 og fremover. Materialet herfra og fra andre ekspeditioner er samlet i et oversigtskort over sedimenttypernes forekomst. Af særlig vigtighed er her publiceringen af en lang række undervandsfotografier som bl. a.